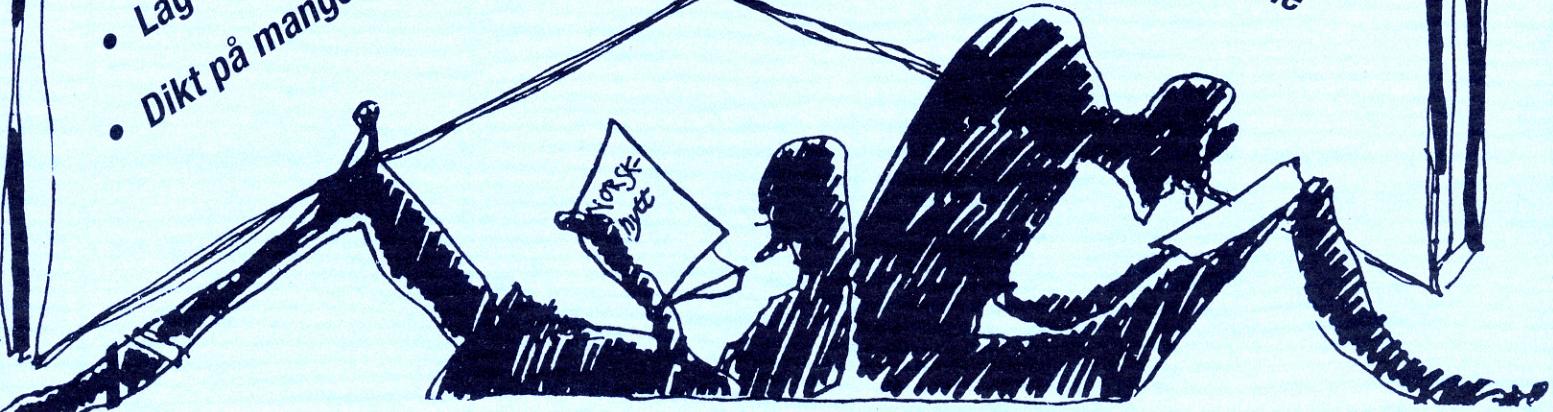

NORSKnytt

ISSN 0801 5368

- Mange bryr seg om norskfaget
- «Fordype seg i lesing» – «Delta i litterær samtale –»
- Foredraget – en sentral sjanger
- TEMA: Grannespråk
- TEMA: Eventyr
- Humor – hovedemne i L97
- Lag svar-replikker
- Dikt på mange måter

- Råd om diktskriving
- Trim rettskrivingen
- «Mitt språk er mine tankers grenser»
- Norskryss 1 – 2002, nynorsk
- Norskryss 1 – 2002, bokmål
- Tentamen i norsk
- Hva vet du om språket vårt?
- Syng og skriv: Hun hette Hanne

Norsknytt har fått egen internettseite
www.norsknytt.no

E-post: post@norsknytt.no

Et metodikk- og aktivitetsblad for norskfaget i grunnskolen

Hovedsiden
om NORSKnytt
Abonnement
Våre lydkassetter

NORSKNYTT *gir variasjon og liv til norskundervisninga*

NORSKFAGET/NORSKNYTT:

Årgang 1989:	«Norskfaget 1/89, 2/89 og 3/89»	50,-
Årgang 1990:	«Norsknytt 1/90, 2/90 og 3/90»	50,-
Årgang 1991:	«Norsknytt 1/91, 2/91 og 3/91»	50,-
Årgang 1992:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	50,-

FØLGENTE ÅRGANGER VIL VI FORTSATT HA PÅ LAGER:

Årgang 1993:	«Norsknytt 1/93, 2/93, 3/93 og 4/93»	200,-
Årgang 1994:	«Norsknytt 1/94, 2/94, 3/94 og 4/94»	200,-
Årgang 1995:	«Norsknytt 1/95, 2/95, 3/95 og 4/95»	200,-
Årgang 1996:	«Norsknytt 1/96, 2/96, 3/96 og 4/96»	200,-
Årgang 1997:	«Norsknytt 1/97, 2/97, 3/97 og 4/97»	200,-
Årgang 1998:	«Norsknytt 1/98, 2/98, 3/98 og 4/98»	200,-
Årgang 1999:	«Norsknytt 1/99, 2/99, 3/99 og 4/99»	200,-
Årgang 2000:	«Norsknytt 1/00, 2/00, 3/00 og 4/00»	200,-
Årgang 2001:	«Norsknytt 1/01, 2/01, 3/01 og 4/01»	200,-

NB! Porto/forsendelsesomkostninger kommer i tillegg.

**Send bestilling til: NORSKNYTT
PB 303
7601 LEVANGER**

E-post: post@norsknytt.no

NORSKnytt

Utgiver: NORSKNYTT ANS

Redaksjon: NORSKNYTT, Postboks 399,
7801 NAMSOS, telefon og faks 74 27 42 96

Abonnement: NORSKNYTT, Postboks 303, 7601 LEVANGER, tlf. 91 7735 34

E-post: post@norsknytt.no – Internett: www.norsknytt.no

Redaktør: Jon Hildrum © Kopiering av stoff som er tilrettelagt for elever, er tillatt.

Abonnement (4 NR. PR. ÅR) KR. 425,- PR. ÅR.

NR 1 - 2002 (91)

FEBRUAR

28. ÅRGANG

Mange bryr seg om norskfaget

Samfunnet bryr seg om norskfaget. Det fikk vi mange prov på i året som gikk.

Undersøkelser som viste skral leseferdig hos norske elever, ble grundig debattert, likeens at ungdommer kutter ut kj-lyden. Undervisnings- og forskningsminister Kristin Clemets påstand om dårlig skriveferdighet blant lærere vakte oppmerksomhet og diskusjon.

Avstumper SMS-språket elevenes skriftspråk generelt? var også et sentralt spørsmål.

De årvisse debattene om sidemålets stilling i skolen, om engelskspråklig påvirkning, om vi i framtida fortsatt vil ha et norsk språk og om dialektene fremdeles vil ha et solid fotfeste i Norge, pågår fortsatt. Ordskifte om arbeidsformene i skolen og det høye støynivået går videre.

Europeisk språkår 2001 hadde gode saker på lista, men har dessverre hatt liten gjennomslagskraft i skolehverdagen. Norsknytt har hatt flere aktivitetsforslag tilknyttet språkåret. Norskclærerens rolle har vært diskutert. Skal vi være kunnskapsformidlere eller bare veiledere. Mindre tradisjon, mer moro i norsktimene, spurte en artikkelforfatter nylig.

At mange bryr seg om norskfaget, er positivt. Debatt skaper engasjement. Selv om arbeidsformer og innhold i skolen har endret seg noe etter at L97 ble innført, har elevene bruk for innføring og øving i tradisjonelle emner. Å kunne finne fram i oppslagsbøker og skrive korrekt norsk er forsatt nødvendig. Norsknytt bidrar med rettskrivingstrim og annet språkarbeid. Behovet for å beherske muntlige ferdigheter er stort i dag. Foredraget er en sentral sjanger. Se sidene 4 - 7.

Å sette seg grundig inn i en tekst for å finne replikker som mangler får elevene øving i med aktiviteten «Lag svar-replikker» på side 15. Nyttig kan det også være å arbeide med emnet om hva den enkelte elev kan gjøre for at læringsmiljøet i klassen skal bli bedre (sidene 12 og 13.)

Gode oppgaver skaper energi. Lykke til med arbeidet i norsk.

Kryssordvinnere 4 – 2001

Nynorsk

Ingår Hauge, 9A, Danielsen ungdomsskole, St. Jørgensgt. 8, 5018 Bergen.
Aleksander A. Olsen, 9B, Storetveit skole, 5231 Paradis.
Ingrid Lien, 10A, Tynset ungdomsskole, 2500 Tynset.
Tone Aaberge, 8B, Sogndal ungdomsskule, 6851 Sogndal.

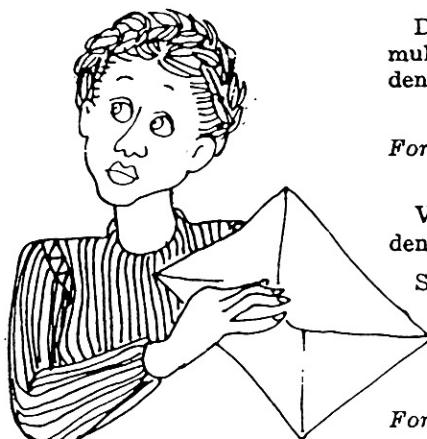
Bokmål

Caroline Høst, 8A, Røyken ungdomsskole, 3440 Røyken.
Vera Linn Andreassen, 9A, Sørreisa sentralskole, 9310 Sørreisa.
Jonas Klandstad, 10A, Seljord ungdomsskole, 3840 Seljord.
Torstein Nordby, 8D, Stokkan ungdomsskole, 7500 Stjørdal.

Takk for mange løsninger. Flere elever har sagt at nynorskoppgaven med julesangene var vanskelig. Men de fleste har løst hele oppgaven rett og har sikkert lært noe. Velkommen med nye løsninger i nytt år.

Et tankevekkende 40 årsminne

Brevet var i mange år et fast innslag i avgangsprøven for ungdomsskolen. Den første offentlige avgangsprøven i ungdomsskolen ble holdt i 1962 med grunnlag i Læreplan for forsøk med 9-årig skole. Hva syns dagens skolefolk om følgende brevoppgaver som ble gitt i plan 2?

III.

Du er ferdig med den 9-årlige folkeskolen og skal søke arbeid som gir muligheter til fagutdanning. I *Dagsposten* for 30. mai 1962 finner du denne utlysingen:

For gutter:

Bilverksted.

Vi søker pålitelig og kvikk yngstemann. Gode framtidsmuligheter for den som er interessert og lærevillig. Tiltredelse snarest.

Skriftlig henvendelse til verksmester Odd Karlsen,
Auto-Service, Storgt. 3,
Gjøvik.

For jenter:

Ung kontordame

søkes til maskinskriving og annet kontorarbeid. Gode muligheter for opplæring for den som er interessert. Tiltredelse snarest.

Skriftlig henvendelse til personalsjefen.
A/S Konfeksjon, Storgt. 5,
Gjøvik.

Skriv en fullstendig søknad.

«Fordype seg i lesing» – «delta i litterær samtale»

Blant hovedmomentene i kapitlet LYTTE OG TALE i L97 (8. klasse) står det at elevene skal «delta i litterær samtale med egen opplevelse av teksten som utgangspunkt». Et av målene for norskundervisninga på ungdomstrinnet er at «elevene skal lære å lese kritisk og selvstendig, videreforske sine evner til å oppleve de estetiske sidene ved litteratur og erfare hvordan litteratur formidler livserfaringer og kunnskap, framtidsbilder og forestillinger som kan kaste lys over eget og andres liv.»

Målene som planen skisserer når det gjelder litterær samtale og andre aktiviteter, kan virke krevende. Men som i all undervisning, må læreren også her legge arbeidet konkret til rette for elevene. Det hele må i starten holdes på et elementært plan, et nivå som passer for målgruppen. I boka «Litteraturundervisning – Teori og praksis» Tano (ISBN 82-518-3154-9) av Anne-Kari Skradhamar, fins bl.a. et kapittel om samtalestrategi som lærere vil ha utbytte av å lese. Den uheldigste måten en lærer kan innlede en samtale om en tekst på, er å spørre klassen hvordan de likte teksten. Elevene som har problemer med å formulere svar, tyr ofte til bastante negative utsagn, noe som lett «dreper» all videre samtale.

Nedenfor står et samtaleark som elevene kan fylle ut etter at de har lest en tekst. Arket kan så brukes ved samtale om teksten i grupper eller klasse. Når en bruker et slikt hjelpe middel nå og da, kan de litterære samtalene bli mer reflekterte og utbyttere for elevene.

Samtaleark ved lesing av litterære tekster

Sett en ring rundt det tallt som best svarer til din mening:

	I høy grad			Ikke i det hele tatt
1. Teksten skildrer hvordan virkeligheten er	1	2	3	4
2. Personene virker levende og kunne godt ha levd i det virkelige liv.	1	2	3	4
3. Miljøet framstilles levende og virker ekte	1	2	3	4
4. Teksten er spennende å lese	1	2	3	4
5. Teksten er humoristisk	1	2	3	4
6. Teksten er lett å lese	1	2	3	4
7. Jeg anbefaler andre å lese denne teksten	1	2	3	4

LITT OM HANDLINGEN (Skriv også på baksiden av arket om nødvendig.)

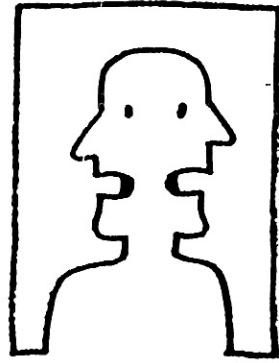
A. I hvilket miljø foregår handlingen? _____

B. Nevn hovedpersonen(e), gi noen opplysninger om vedkommende:
.....

C. Fortell meget kortfattet hva teksten handler om:
.....

Foredraget – en sentral sjanger

Når et prosjektarbeid eller et annet arbeid skal presenteres for publikum, er foredraget en aktuell sjanger. Skal foredraget ditt bli godt, må du forberede deg skikkelig. Her kommer en del punkter som det kan være nyttig å gjøre seg nærmere kjent med.

1 Innsamling av stoff

Først må du selvsagt tenke igjennom emnet. «Smak» grundig på tittelen på foredraget. Så starter innsamling av stoff fra forskjellige kilder. Det er naturlig å gå til leksikon og andre oppslagsverk. Du kan intervjuer folk som vet noe om emnet. Har du muligheter til å søke på Internett, kan det være nyttig. Lurt er det å ta en samtale med læreren eller en bibliotekar. Her får vi sikkert gode tips.

2 Disposisjon av stoffet

Når du har samlet stoffet, må du ordne, disponere, det på en oversiktlig måte. Du må sørge for at momentene kommer i en naturlig rekkefølge. Først må du skrive opp de viktigste punktene, **hovedmomentene** på et ark. Under hvert hovedmoment fører du opp **undermomenter**.

En oversiktlig og klar disposisjon er til stor hjelp når du skal gå i gang med å utforme stoffet som skal være med i foredraget. Tenk deg foredraget som ei slalåmløype med mange porter. Slalåmløperen må ha god oversikt over løypa fra start til mål dersom sluttida skal bli god.

3 Manuskriptet utarbeides

Enkelte drevne foredragsholdere bruker bare disposisjonen som «huskelapp». Uøvde foredragsholdere må nok skrive ned det de har tenkt å si. Ellers kan «jernteppet» lett komme, og situasjonen vil bli pinlig.

Når vi arbeider med manuskriptet, må vi hele tiden tenke på at dette skal framføres muntlig foran et publikum. Språket må være enkelt, naturlig, lett og ledig. Skriv nøkkelord i marginen, de er gode å gløtte på under framføringa.

Innledningen må det arbeides grundig med. Det er viktig å fange tilhørernes interesse med en gang. Foredragsholderen må gjøre dem spente. En god vits eller en humoristisk bemerkning kan gi en god stemning. En kort personlig fortelling kan også gjøre folk forventningsfulle. Innledningen må være fengende og kort. Det er også lurt å gjemme et overraskende, tankevekkende eller morsomt poeng til **avslutningen**. Avslutningen må utformes slik at forsamlingen skjønner at nå har taleren sagt det han hadde på hjertet.

Mellan «hodet» og «halen» på foredraget kommer hoveddelen, «kroppen». Jobb grundig med denne delen slik at den ikke blir for lang. Kort og godt er bedre enn lang og kjedelig.

Husk også: Det er kort veg fra ha-ha til a-ha! Humor er et kjærkomment «krydder » i alle sammenhenger.

4 Innøving av foredraget

Foredraget bør læres nesten utenat. Foredragsholderen må ikke være avhengig av manuskriptet under foredraget. Men det er trygt for han å vite at manuskriptet ligger på talerstolen. Foredragsholderen kan bare kaste et blikk på nøkkelordene for å huske innholdet. Under innøvinga kan kassettspiller eller video være til god hjelp. Spill inn, lytt og kontroller hvordan framføringa virker. Klassekamerater og andre kan også være prøvepublikum og komme med gode råd.

5 Framføring av foredraget

Her kommer det seks punkter som kan være nyttige å merke seg for en foredragsholder:

- a** Gå rolig fram til talerstolen. Se på forsamlingen før du begynner å snakke. Tilhørerne får roe seg for å lytte, og du får konsentrere deg om din oppgave.
- b** Stå rolig og naturlig. Unngå bevegelser som distraherer og som flytter tilhørernes oppmerksomhet bort fra emnet du snakker om.
- c** Snakk enkelt og naturlig, tydelig og ikke for fort. Varier stemmebruken slik at du ikke blir monoton. Unngå «pauselyder» som «eeee», «åååå» og lignende. Dersom du må bruke vanskelige ord, må du forklare dem.
- d** Få øyekontakt med tilhørerne. La blikket gå rolig fra den ene til den andre slik at alle får følelsen av at du snakker nettopp til henne eller han. Snakk for all del ikke til vinduet, taket eller golvet.
- e** Legg merke til hvordan tilhørerne reagerer. Er det noe som tyder på at du bør snakke høyere, saktere eller tydeligere? Husk at du vet mye mer om emnet enn tilhørerne. Gi dem tid til å fordøye stoffet som du legger fram.
- f** Bruk gjerne hjelpe middler som passer for emnet. Det gjør det lettere for tilhørerne å følge med. Du kan vise bilder og gjenstander. Du kan bruke tavle, skriftkaster, flipover, video eller andre høvelig hjelpe middler. Men du må sørge for at disse er ferdig innstilte, og at de fungerer. Lykke til!

Klassen vurderer foredraget

Det er enklere å vurdere et foredrag dersom en har et skjema å gå ut fra.

Her er et forslag. Drøft foredraget på grunnlag av de utfylte skjemaene.

Foredragsholderens navn: _____

Foredragets tittel: _____

Vurder disse punktene:	Gi poeng fra 1 - 5
1 Innhold (interessant, lærte noe nytt)	
2 Disposisjon (oversiktlig, naturlig oppbyggning)	
3 Språket (lett å forstå, variert, flytende)	
4 Stemmen (klar, tydelig, styrke, tempo)	
5 Kontakt med tilhørerne (god blikkontakt)	
6 Opptreden (rolig, naturlige bevegelser)	
Poengsum	

Oppgaver om foredrag

- 1 Skriv på grunnlag av det du nå har lest om foredrag ei liste med gode råd til foredragsholderen. Skriv korte punkter og nummerer dem etter den vekt du legger på hvert punkt.
- 2 Drøft listene i klassen og bli enige om ei felles liste.
- 3 Et godt foredrag eller en tale er sammenlignet med en feit makrell: En spiss snute, en kjøttfull kropp, og til slutt et lite snertent slag med halen. Diskuter hva som menes med de tre punktene som er satt opp her.
- 4 Dere har sikkert lagt merke til uvaner hos folk som opptrer (på møter, i radio, på fjernsynsskjermen, på talerstolen osv.) Nevn slike uvaner. Prøv å unngå dem selv.
- 5 Hva mener dere om innledninger som disse:
«Jeg er ingen taler —»
«Dessverre har jeg ikke fått tid til å forberede meg ——»
«Egentlig burde jeg ikke ha tatt på meg dette ——»
Har dere hørt flere uheldige innledninger? Fortell.

6 Forslag til korte foredrag

- a Klipp korte, interessante notiser fra aviser og ukeblad. Fortell om dem i klassen.
- b Fortell om mennesket bak et gatenavnskilt, en byste eller et minnesmerke i lokalsamfunnet.
- c Fortell hvordan du lager favorittretten din og hvordan du serverer den.
- d Dette er en flott hobby! (Her skal du overbevise tilhørerne og gi dem lyst til å begynne med samme hobbyen selv. Hvilke virkemidler må du nå ta i bruk?)
- e Denne boka bør du lese! (Les noen spennende utdrag, men avslør ikke poengene.)
- f Foreslå emner til foredrag.

Myk opp framstillingsformen

Det er krevende å holde et foredrag som fenger. Dersom foredragsholderen ikke mestrer situasjonen, kan det hele fort bli kjedelig. Derfor bør vi være på jakt etter andre presentasjonsformer når vi skal formidle opplysningsstoff. Her er noen forslag:

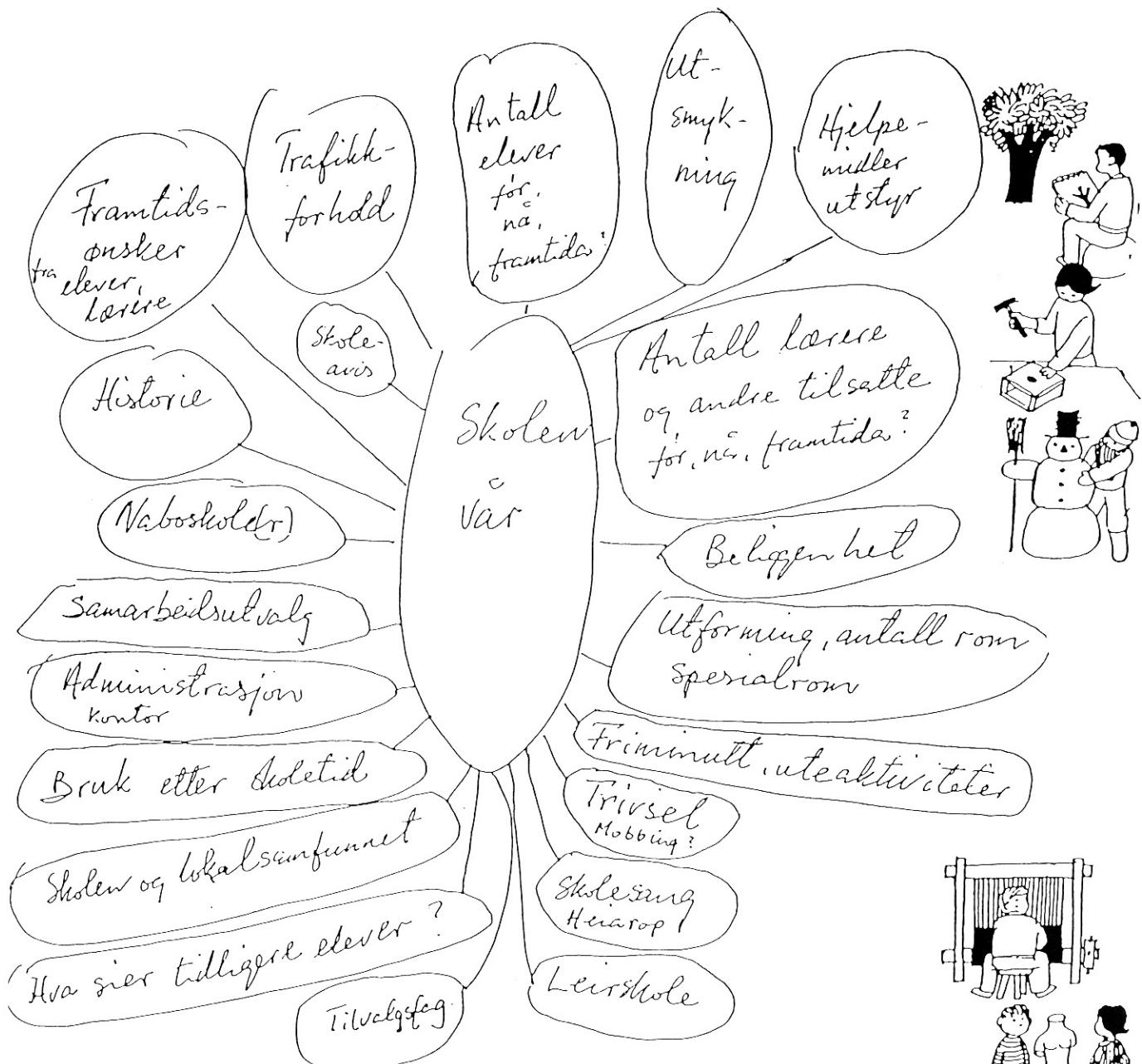
- * Stoffet framføres som en dialog, to personer veksler på å ha ordet.
- * Bruk intervjuformen. Både intervjuobjektet og utspørerer må være grundig forberedt.
- * «Jeg er eventyrfortelleren Peter Christen Asbjørnsen. Dere har sikkert sett bilde av meg på 50-kroneseddelen. Jeg har levd et spennende liv. Nå skal dere høre.» I et slikt rollespill er det naturlig «å kle seg ut». Rollespilleren spiller en i historisk person. Gjør det levende og godt.
- * Lag pressekonferanse. Et par elever setter seg grundig inn i et emne. Så innkaller de klassen til pressekonferanse slik som vi har sett det på fjernsynet. Etter en kort innledning om emnet kan «pressen» fyre løs med spørsmål. Husk: Pressefolka som møter opp, er godt forberedt.

Tankekartet – nyttig i iddefasen

Nedenfor står et eksempel på et tankekart. Når forslagene til stoff strømmer på i iddefasen, er det tjenlig å notere ned momentene raskt, før eksempel på tavla eller på et lysark som ligger på skrifkasteren.

Etterpå kommer arbeidet med å disponere og vrake.

Mange arbeidsmåter må tas i bruk når stoffet skal innsamles. Når stoffet skal få en skriftlig eller muntlig form, har dere mange sjangerer å velge mellom. Bruk det store sjangerutvalget!

Når arbeidet til slutt skal presenteres, er det viktig å finne fram til passende og varierte presentasjonsformer. Lykke til!

TEMA: Grannespråk

Hva heter det på dansk og svensk?

De fleste ordene i dansk og svensk skjønner vi uten videre. Men noen få danske og svenske ord er mer eller mindre ukjente for oss nordmenn. Nå kan du prøve deg på noen slike ord.

Nedenfor står det noen norske ord. Hva heter de tilsvarende danske og svenske ordene? Let i ordsamlingene i margen, og prøv om du kan finne de rette danske og svenske ordene.

Dansk:
lynlås
pige
sæbe
hakkebøf
dreng

Svensk:
pojke
flicka
pannbiff
tvål
blixtlås

Norsk	Dansk	Svensk
1 karbonade		
2 jente		
3 gutt		
4 glidelås		
5 såpe		

Oversett fra dansk

Skriv dette på godt norsk:

På en skole findes der alle typer af kammerater.

Nogle er du venner med — andre hader du.

Nogle er du ligeglads med — andre vil du gerne i kontakt med.

Nogle ser du ned på — andre beundrer du.

Nogle er udenfor og oftest alene — andre er populære og omsværmede.

Nogle er dygtige til alt eller noget — andre kan kun lidt eller intet.

Nogle kammerater kan man tro på — andre lyver og holder sjældent et løfte.

Nogle er altid villige til at hjælpe.

Oversett fra svensk

Gjengi denne historien på godt norsk (se et par ordforklaringer):

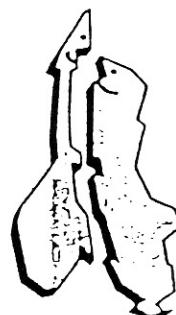
Sven kom hem och var aldeles lemlästad, med upprivet ansikte och blod på sig, och kläderna trasiga.

«Vad har hänt med dig, Sven?» frågade systeren.

«Jo, först gick jag in i ett hål och sköt en räv.

Så gick jag in i ett större hål och sköt en björn.

Men så gick jag in i ett ändå större hål, och då kom tåget.»

Ordforklaringar:

trasiga: i-filler

fråga: spørre

Dikt om språk, gresset, bilen, hunden m.m.

En ungdomsskoleklasse har skrevet dikt og hatt det moro, her er et utvalg:

5. Språk

*Engelsk, norsk og svensk —
hvorfor så forskjellig
hvorfor har vi så mange
hvorfor har vi ikke bare ett
så alle forstod?*

Frode

18. Gresset

*Gresset kommer
gresset går
gresset er en matte
med mange grønne hår.
Ellen Anita*

21. Grå dag

*I dag er det
en grå og trist dag.
Regntunge skyer
henger over deg,
venter et øyeblikk
til de springer.
Regnet slår ned over deg,
men likevel,
du står der ute
sammen med regnet.
Du liker regn sier du,
hvorfor?
Regnet gjør godt,
gjør at alt gror,
det kommer spirer,
nye blomster,
alt blir nytt.
Takk regn,
du gjør det godt for oss.
Marit*

41. To mennesker

*Jeg kjenner ikke deg...
Du kjenner ikke meg...
Derfor ...
derfor går vi hver vår vei.
Marianne*

27. VEIEN

*Det er smalt og
langt,
en vei strekker
seg milevis
utover land,
verdensdeler.
Der ikke vi kommer fram
kommer veien fram.
Veien,
lang og smal med bakker og
strekninger på milevis.
Svein.*

25. STØY

*Vroom
Bilene suser rundt oss
Tut, tut, tuut.
Utålmodige bilister
Støy, støy, støy.
Lillian*

30. BILEN

*En bil er noe å reise med
En bil er noe å vaske på
En bil har motor med
tennplugger i
En bil er farlig for de som
går
ved siden av den.
Rolf Bjarne.*

35. HUNDEN

*Hunden
sitter og slikker seg
om munnen
for den ser
et bein.
Rolf Bjarne*

29. TRIKK

*Det kom en trikk
en trikk gikk.
Nina*

36. KONFIRMASJON

*Konfirmasjon
er
for
mange
en automatisk maskin.
Foreldrene
punger
ut
og konfirmanten
samler
inn.
Inger Lise.*

40. MOTAR

*Motar kan vere
tronge
og motar kan vere
vide
motar kan vere korte
og motar kan vere side.
Men har du lagt
merke til
dette nokon gong:
At motar aldri
har vore
trong
vid
kort
sid
på ein gong.
Inger Lise.*

Tema: Eventyr

Askeladden og de gode hjelperne

Forslag til muntlig/skriftlig arbeid etter at du har lest eventyret: Askeladden og de gode hjelperne

Eventyret står i mange lesebøker og eventyrsamlinger.

A. Hva leste du?

1. I folkeeventyrene går vanligvis en rekke kjente personer igjen. Hvilke kjente eventyrpersoner møter vi i dette eventyret?
2. a) Hvorfor mislyktes Per og Pål da de skulle prøve å bygge skipet?
b) Hvorfor lyktes det for Askeladden?
3. Hjelperne som Askeladden tok om bord i skipet, hadde alle spesielle ferdigheter. Nevn de ferdighetene som hver av hjelperne hadde. Svar gjerne punktvis.
4. Hvilke oppgaver løste hver av hjelperne da de kom til kongsgården? Svar gjerne punktvis.
5. Hvorfor viser kongen motvilje mot å gi prinsessen til Askeladden?

B. Emner å samtale om

1. Et eventyr skal fortelle om fantastiske hendinger. Hva syns du er det mest fantastiske i dette eventyret? Grunngi svaret.
2. I eventyret får vi innblikk i holdninger hos noen av personene. Nevn eksempler på holdninger som vi i dag ville sagt var diskriminerende. Grunngi svaret.
3. Eventyrpersonene er som regel enten vonde eller gode. Nevn «gode» og «vonde» personer fra dette eventyret. Hvordan avslører hver av disse personene at de er gode eller vonde?
4. Hvordan ble folket i landet gjort kjent med kongens ønske om å få en spesiell båt? Hvordan ville en moderne konge ha kunngjort sine meldinger til innbyggerne i landet, tror du?
5. Noen eventyr slutter med: «Snipp, snapp, snute...» Nevn eksempler på andre «sluttformer». Hvorfor er det vanlig med slike faste sluttformer, tror du? Hvilen virkning har disse formlene på den som leser (hører) eventyrene?

C. Du er journalist/radioreporter

Som journalist/radioreporter med god teft for nyheter er du på kongsgården når Askeladden og hjelperne kommer med skipet. Lag en avisnotis/radioreportasje om denne hendingen.

D. Velg en av disse oppgavene:

1. Skriv et eventyr der en del av de faste eventyrpersonene medvirker, men der slutten er ulik den vi vanligvis kjenner fra folkeeventyrene. Lag selv en kort og god overskrift.
2. Tenk deg at du får treffen en av de kjente eventyrpersonene. Skriv et intervju med vedkommende der eventyrpersonen forteller om seg selv og gir uttrykk for sitt syn på problemer han/hun møter i eventyrverdenen. Lag selv overskrift.
3. Trollet besøker en moderne storby. Skriv en skildring av denne hendingen. Overskrift: Troll på bybesøk.

E. Ordkunnskap

Fra eventyret plukker du ut minst seks ord, som du tror en sjuåring ville ha vansker med å forstå. Forklar ordene på en slik måte at sjuåringen vil forstå dem.

F. Forsvar en påstand – diskuter

Velg en av disse oppgavene:

1. Finn argumenter som forsvarer påstanden: Eventyr er godt og nyttig lesestoff for barn.
2. Finn argumenter som forsvarer påstanden: Eventyr er skadelig lesestoff for barn. Ett eller flere av innleggene kan danne utgangspunkt for diskusjon i klassen.

G. Dramatiser

Velg ut en del av dette eventyret, og lag hørepiss eller skuespill av det.

H. Brev

Askeladden skriver et brev til brødrene eller foreldrene sine og inviterer dem til bryllup på kongsgården. Skriv brevet slik du tror det vil lyde.

I. Vise/slagord

Tenk deg at du som en slekting eller venn av Askeladden eller prinsessen er invitert til bryllup. Du vil gjerne overraske gjestene med en bryllups-sang eller et rop (slagord). Hvordan vil produktet ditt lyde?

J. Plakat

Kongen lager en plakat der han inviterer folket på slottet til bryllup. Du bestemmer tid, møtested, antrekk m.m. og lager plakat der innbydelsen står.

K. Mime

Uten å bruke ord skal du framstille en av eventyrpersonene for resten av klassen/gruppen, som skal gjette hvilken person du «spiller».

L. «Eventyrtoppen» – rundspørring og diskusjon

1. Hvilket eventyr liker klassen din best? Lag en enkel undersøkelse. Foreta gjerne undersøkelser på noen andre klassetrinn også.
2. Hvilken av eventyrpersonene kunne hver enkelt klasse ha tenkt seg å være? Lag en enkel undersøkelse (gjerne anonym). Diskuter resultatene av undersøkelsene.

Hvordan kan DU forbedre læringsmiljøet i klassen?

«Det er læreren som har skylda for at jeg er så dum i norsk»

Replikken ovenfor eller lignende utsagn har sikkert de fleste lærere hørt fra elever. Mange er avhengige av å finne syndebukker når skolearbeidet ikke går så bra som ventet.

Læreren skal legge forholdene for læring til rette på best mulig vis. Hun/han skal oppmuntre elevene og aller helst skape begeistring for skolearbeidet. Men strevet med selve innlæringa må elevene selv ta ansvaret for. Det arbeidet kan være slitsomt. Men det er i motbakken det går framover, er det sagt.

Ikke alle elever er modne nok til å se at de selv har ansvaret for egen læring. Mange er heller ikke i tilstrekkelig grad bevisst på hvordan de som enkeltelever kan være med på å skape et godt læringsmiljø i klassen. Derfor er det nyttig at elevene får delta i en prosess der de må ta stilling til hvordan den enkelte i praksis kan bidra til å forbedre læringsmiljøet.

På den følgende siden presenteres et meget enkelt aktivitetsark som gir elevene muligheter til å tenke gjennom og senere drøfte læringsmiljøet i egen klasse. Hvilken rekkefølge elevene til slutt setter opp utsagna i, er ikke hovedsaken. Drøftinga, prosessen, som fører fram til oppsettinga av den endelige rekkefølgen av utsagna, er det vesentligste i denne sammenhengen.

Når elevene gjennom prioritering av utsagn og etterfølgende drøftinger har arbeidet seg inn i stoffet, passer det bra å avslutte med en skriveoppgave (oppgave 6). I skriveoppgaven har elevene muligheter for å gå djupere inn i stoffet og få luftet sine tanker om emnet.

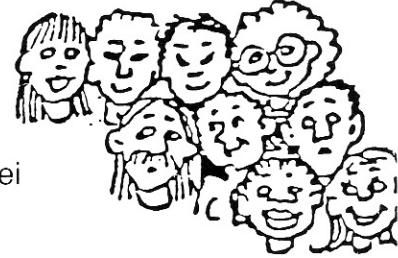
Plakatene kan gjerne henge i klasserommet forholdsvis lenge. På den måten blir elevene minnet om den prioriteringa de har «vedtatt» for å bedre læringsmiljøet i egen klasse. Kanskje kan det etter noen uker være aktuelt å ta opp emnet på nytt for en eventuell omprioritering av utsagna.

Ei av gruppene i en åttendeklasse satte punktene i denne rekkefølgen på plakaten sin:

1. Jeg har bøker, skrivesaker og annet materiell framme på pulten straks undervisninga tar til.	4. Jeg gjør min innsats for at det skal være arbeidsro i klassen.
2. Jeg er på plass ved pulten når læreren starter undervisninga.	5. Jeg oppmuntrer mine medelever når de har gjort en god innsats.
3. Jeg rekker alltid opp handa og sier ikke noe før læreren gir meg tillatelse til å ta ordet.	6. Jeg forbyr meg selv å komme med negative kommentarer i timene.
	7. Jeg kommer med positive signaler til læreren når hun/han har gjort noe som jeg syns er bra.

Hvordan kan DU forbedre læringsmiljøet i klassen?

Arbeidsskjema

1. Mener **du** læringsmiljøet i klassen kan bli bedre? ja nei
2. Hva kan **du** gjøre for at læringsmiljøet i klassen skal bli bedre?

Nedenfor er det foreslått sju svar på dette spørsmålet. Skriv et ettall på linja framfor det svaret som du er mest enig i. Skriv et tall framfor det svaret du synes er nest best osv. Fortsett slik til du har satt et tall framfor alle de sju svara.

- ___ **Jeg** har bøker, skrivesaker og annet materiell framme på pulten straks undervisninga tar til.
- ___ **Jeg** rekker alltid opp handa når jeg vil ha ordet og sier ikke noe før læreren gir meg tillatelse til å ta ordet.
- ___ **Jeg** oppmuntrer mine medelever når de har gjort en god innsats.
- ___ **Jeg** er på plass ved pulten når læreren starter undervisninga.
- ___ **Jeg** kommer med positive signaler til læreren når hun/han har gjort noe som jeg syns er bra.
- ___ **Jeg** gjør min innsats for at det skal være arbeidsro i klassen.
- ___ **Jeg** forbyr meg selv å komme med negative kommentarer i timene.

Dersom du mener at andre svar også skulle ha vært med, skriver du swarene her:

.....
.....

Grupper på 3–4 elever sammenligner swarene sine. Hver gruppe drøfter seg fram til en «rett» rekkefølge på de sju punktene. Skriv deretter opp punktene vakkert og tydelig på store plakater som henges opp i klasserommet. Sammenlign rekkefølgene på plakatene og drøft dette i klassen.

3. Hvem har etter din mening hovedansvaret for at du får maksimalt utbytte av undervisninga? (Kryss av det svaret du er mest enig i.)

læreren jeg selv læreren og jeg i lag

4. Hvilke fordeler vil du ha av at læringsmiljøet i klassen blir bedre?

Finn flere momenter.

.....
.....

5. Hvorfor forurenser enkelte elever læringsmiljøet i klassen, tror du?

.....
.....

6. Skriv om læringsmiljø og/eller miljøforurensere. Velg selv sjanger. Her er noen forslag: Intervju, brev, dagbok, slagord, dikt, min mening, artikkel, eventyr, hørespill, sketsj, fortelling, minneord, annonse, essay osv.

Lag gjerne tegninger eller illustrasjoner.

«Forholdet mellom elevene – og elevkulturens verdisett – er en vesentlig del av læringsmiljøet. Elevkulturen legger markert føringer på hva skolen formår.» L97

Små drypp fra lærer til lærer

Tankekart – også som klassearbeid

På side 7 er det vist hvordan enkeltelever kan arbeide med et tankekart.

Et tankekart fungerer også utmerket som gruppearbeid. Sett opp A3-ark i klasserommet. Skriv overskrifta på en skriftligoppgave som klassen skal arbeide med, midt på arket. Elevene kan nå sette inn momenter rundt overskrifta etter hvert som de kommer på noen. (Det er mest hensiktsmessig å skrive med blyant. Da går det an å viske og rette.) På den måten kan mange bidra med ideer til oppgaven(e). Arkene kan gjerne henge i klasserommet noen dager, slik at stoffet modnes.

Humor – hovedmoment i L97

Blant hovedmomentene i 9. klasse er humor nevnt. Det er visstnok første gang at arbeid i humoristisk litteratur står så sentralt i en læreplan. Det er et gledelig tegn. En får håpe at dette også smitter på undervisninga. Humor gir som kjent energi. «Det er kort veg fra ha-ha til a-ha», er det sagt. De seks nye læreverkene i norsk for 9. klasse presenterer humor på svært forskjellig vis fra å fortelle at ordet humor opprinnelig betyddе væske – til å formidle vitser av varierende kvalitet.

I ei av lærebøkene kan vi lese om en lerd brite som på 1600-tallet mente at de tungsin-dige lo «hi-hi». De livlige «ho-ho», mens de av det rolige slaget lo «he-he». Flere av lærebø-kene inneholder for øvrig mer stoff enn planen forlanger. Derfor må lærerne huske å undervise etter planen, og ikke etter læreboka side for side.

Ordlista – tilbudsliste, ikke påbudsliste

Det er viktig å huske på at ordlista er ei tilbudsliste, ikke ei påbudsliste. Det vil si at du gjerne kan bruke ord som ikke står i skoleordlista, for eksempel dialektord. I større ord-lister, for eksempel Bokmålsordboka og Nynorskordboka, finner du skrivemåte og forklaring på mer sjeldne ord, også dialektord. Vær også oppmerkesom på at det fins mange ordbøker for spesielle emner, for eksempel dataordbok, fremmedordbok, forkortingsord-bok, rimordbok, nyordbok, skjellsordbok og flere.

Les teksten bakfra når du leter etter skrivefeil

Når vi jakter på ordfeil i egne tekster, er vi ofte «blinde». Vi kjenner innholdet i teksten for godt. Derfor ser vi ikke nøyne nok på orda. Når vi leser teksten bakfra, kan vi konsentrere oss om skrivemåten på hvert enkelt ord. Vi blir ikke «forstyrret» av innholdet og ser ortografske feil lettere.

Musikk som «lydvegg» mellom grupper i klasserommet

Når en har konkurranser e.l. mellom grupper i klassen, kan det by på vansker for grup-pemedlemmene å diskutere uten at nabogruppene lytter. Dersom en i slike situasjoner spiller musikk, motvirker det lytting. Musikken fungerer som lydvegg.

Når vi leser hva den ene personen i en dialog sier, aner vi fort hva samtalen dreier seg om. Lag selv dialoger med «hull» i. La klasskameratene fylle «hullene» med replikker.

Lag svar-replikker

Her følger et lite utdrag av skuespillet "OBS møte pågår" av den svenske forfatteren P.C. Jersild. Agnete og Bosse snakker sammen. Men her er bare Agnetes replikker tatt med.

Lag selv passende svar-replikker til Bosse, slik at vi får en dialog som henger sammen. Spill dialogen når den er skrevet ferdig.

Agnete: - Her kommer jeg med posten. Det var visst bare noen reklamebrosjyrer - (Hun tar opp posten)

Bosse: _____

Agnete: - Nei, ikke i dag heller. Jo, her er et kort. Vent litt så skal jeg se. (Anne tar på seg brillene.)

Bosse: (utålmodig): _____

Agnete: Vent litt nå. De har hatt litt trøbbel med magen. Men det er bedre ---

Bosse: _____

Agnete: Jo, været har vært fint. "Vi bader hver dag i det blå Middelhav," står det.

Bosse: _____

Agnete: Det er så utydelig. Vansklig å se noe av poststemplet.

Bosse: _____

Agnete: Nei..... "Kjære mamma og pappa", slik begynner det.

Bosse: _____

Agnete: Hva det forestiller?

Bosse: _____

Dikt på mange måter

Dikt kan skrives på mange måter. Les diktene på denne siden. Det vil gi deg inspirasjon til å skrive dikt selv.

1 «Bare jeg sier et ord tenker jeg flere»

sa den danske dikteren, Vagn Steen. Et ord virker som en magnet. Det drar andre ord til seg. Vi kan sette sammen orda til dikt, **magnetorddikt**.

Bare jeg tenker på spøkelseshus

*Bare jeg tenker på et ord
kommer flere ord*

Bare jeg tenker på spøkelseshus

*kommer mørke loft
kommer ulende vind
kommer blafrrende gardiner
kommer knirkende dører
kommer slamrende vinduer*

*kommer grøss og gru
i kilometervis*

*Slik at det kan krible
ilende og deilig
i magen og langs ryggraden
når jeg ligger trygt under dyna
og leser grøssbøkene mine*

J,

2 Byggeklossedikt

Først dikter vi en liten del, så bygger vi på en ny del, slik fortsetter vi – inntil vi har en hel motorsykkel.

Først dikter vi
to hjul
så ei ramme
så et sete
så forgaffel
så bremser
så gir
så nav
så dynamo
så turbo
såylinder
så stempel
så plugg
så ventiler

Deretter dikter jeg
ei smart jente
Så dikter jeg
en barsk kar

Sammen suser vi
bortover asfalten
på den skinnende
nydiktede motor-
sykkelen
du og jeg

3 Startlinjedikt

Du får ei startlinje, for eksempel HVIS JEG VAR -. Du dikter videre.

Hvis jeg var
et grasstrå
ville jeg vaie
i takt med sommervinden
Når det led
mot høsten
ville jeg glede meg
over alt det gode
sommeren hadde gitt meg

4 Overraskingsdikt

I et dikt er alt mulig, naturkrefter og dyr kan tenke og tale. Døde ting blir levende og kan oppføre seg som mennesker. Vi kan skrive overraskingsdikt til disse vennene våre.

Kjære runde
og spretne venn,
Deg som jeg sparker
av hjertens lyst
Takk for mange
gledesstunder
Fotballen
min gode venn

5 Små dikt av forskjellig slag

Når vi begynner med diktskriving, passer det best å skrive dikt i fri form, uten enderim. Senere kan det være moro å rime litt.

Neser er røde
Neser er blå
Din er lilla
med dråpe på

Norskfagkassett nr. 10, «Alle har et dikt inni seg», inneholder diktene på denne siden og andre elevdikt. Kassetten vil inspirere til diktskriving.

DIKTET

Diktet er skrevet
og leksen er gjort.
Snart er neste skoledag,
tiden går så altfor fort.

Noen råd om diktskriving

Om formen

Skriv kort! Et godt dikt skal ikke inneholde ett unødvendig ord.
Bruk gjerne direkte tale. Du - og jeg-formen gjør diktene personlige og nære.
Gå rett inn i handlingen! Det gjør diktene spontane. Innledninger og forklaringer er oftest unødvendige i dikt.
Skriv helst diktene i ubunden form i begynnelsen. Det kan være vanskelig for en uøvd skriver å få rim og rytme til å klaffe - noe som lett gjør diktene stive og unaturlige.
Ikke tenk på rettskriving og tegnsetting nå. Formelle ting fikser vi under etterarbeidet.

Om innholdet

Skriv om nære og dagligdagse emner. Når leseren/lytteren kjenner seg igjen, får du lettere kontakt.

La fantasien utfolde seg. Ingenting er umulig i et dikt.
Døde ting kan få liv. Sola og månen, dyra og blomstene kan si sin mening.

Overrask leseren!

Skriv om det du føler! Vær ærlig, sett ord på følelsene dine.

Sanseinntrykk skal ha en sentral plass i dikt. Skriv om syn-, hørsels- og lukteinntrykk.

Unngå fraser og «utslitte» ord. Lag gjerne nye ord og ord-sammenstillinger. Skriv så rett fram og enkelt som mulig.

Etterarbeid

Er det ord i diktet du gjerne vil skifte ut? Finn bedre ord.

Drøft gjerne ordvalg med kamerater eller læreren.

Er det enkelte formuleringer du er misfornøyd med? Drøft gjerne saken med andre.

Se etter at ord du er usikker på er skrevet rett. Ordfeil kan lett ødelegge helhetsinntrykket. Bruk ordliste.

Før diktet pent og ordentlig inn. Lag gjerne tegninger eller illustrasjoner, helst i farger. Det frisker alltid opp.

GLAD-DIKT
Jeg er så glad, trallala
Jeg er ikke sing og sur
nå synger jeg i moll og dur
Jostein

FORURENSING
Naturen i dag
den har vi i lag
Men folk kjører i biler
mens de bare smiler
De tenker ikke på
hvordan dette vil gå
JosteinBjørg

- *Et hvert dikt er bare
det hver enkelt leser
opplever gjennom det.*

Paal Brekke

- *Poesien er vårt
egentlige morsmål*

André Bjerke

Rettskrivingstrim

Bokmål

Når du har fylt ut arket, skal du sjøl sette karakter på skrifta di.

A. Skriv ord som begynner med **kj**-lyd og som betyr omrent det samme som disse orda: (Husk at kj-lyden kan skrives på tre måter.)

1. Ensformig _____
2. Handle _____
3. Hurtig _____
4. Titte _____
5. Liten innsjø _____

B. Bak hvert verb skal du skrive et passende substantiv på **-sjon**. Eks.: kolidere - kollisjon.

1. Diskutere _____
2. Operere _____
3. Invitere _____
4. Demonstrasjere _____
5. Organisere _____

C. Finn rimord som begynner med **j**-lyd: (Husk at j-lyden skrives på ulike måter.)

1. Synge _____
2. Veksel _____
3. Smerte _____
4. Vest _____
5. Leit _____

D. Føy til **inn-** eller **in-** foran disse orda:

1. _____ kalle
2. _____ vitere
3. _____ fluensa
4. _____ telligent
5. _____ tekt

E. Skriv disse orda i flertall:

1. Nøkkel _____
2. Gaffel _____
3. Sommer _____
4. Datter _____
5. Gammel _____

F. Fyll ut slik at du får ord som betyr omrent **det samme**.

1. Pene vak _____
2. Møkkete skit _____
3. Tok til begyn _____
4. Forstod skjøn _____
5. Vemmelig ek _____

G. Skal det være enkel eller dobbel konsonant her? Skriv ordene rett.

1. Bi(l)e(t) _____
2. Bryl(l)u(p) _____
3. Ru(b)ri(k) _____
4. A(p)eti(t) _____
5. Me(t)a(l) _____

H. I hvert av disse ordene er det en skrivefeil. Skriv irda rett.

1. Nysgjerrighet _____
2. Anderledes _____
3. Samfundsfag _____
4. Værmelling _____
5. Matematiklærer _____

I. Finn fremmedord som betyr det samme.

1. Kroppsøving gy _____
2. Gradestokk te _____
3. Fødselsdag ge _____
4. Boksamling bi _____
5. Førerkort se _____

J. Fem av disse ordene skal skrives med stor forbokstav. Skriv de fem ordene riktig nedenfor.
nordmann, november, senterpartiet, lofoten, onsdag, kenguru, stillehavet, stortinget, aftenposten.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

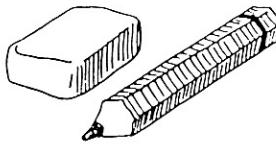
Navn:.....

Klasse:..... Dato:.....

Skriftkarakter:.....

Rettskrivingstrim

Nynorsk

Bruk oppslagsbøker.

Når arket er fylt ut, skal du sjøl sette karakter på skrifta di.

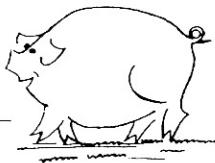
A. Skriv desse orda i ubestemt form fleirtal. Skriv òg kva kjønn kvart ord har.
Eks.: finger – fingrar (hankjønn).

1. tå _____
2. neger _____
3. strand _____
4. mor _____
5. klo _____

B. Skriv rett form av verbet:

1. hjelpe I går _____ far meg.
2. treffen I fjar _____ eg onkel.
3. flyge I fjar _____ eg til Oslo.
4. skjelv I går _____ eg som eit ospelauv.
5. skyte I fjar _____ eg ei kråke.

C. Gradboy desse adjektiva.
Eks.: kald – kaldare – kaldast.

1. vid _____
2. stor _____
3. få _____
4. vond _____
5. mange _____

D. Finn svar på desse spørsmåla:

1. På kva for ei side er styrbord? _____
2. Kva for ein dag er sommarmål? _____
3. Kor mange tonn er eit megatonn? _____
4. Kva for ein dag er det jonsok? _____
5. Kva er ein kvam? _____

E. Finn norske ord for desse framandorda:

1. testimonium _____
2. infantil _____
3. konspirasjon _____

4. evolusjon _____

5. ekskludere _____

F. Skriv desse setningane om til nynorsk:

Navnet og adressen og hjemstedet skal noteres her.

Lederen for skoytegruppen bor i sideveien øst for den hvite kirken.

Husk at vinduet skal åpnes hver lørdag før frokost.

G. Finn kva desse framandorda tyder der:

1. monolog _____
2. represaliar _____
3. rival _____
4. tumult _____
5. disputt _____

H. Finn synonym til desse orda:

1. administrasjon _____
2. optimist _____
3. erstatning _____
4. diskusjon _____
5. plenum _____

Namn: _____
Klasse: _____
Dato: _____
Skriftkarakter: _____

«Mitt språk er mine tankers grenser»

«– bidra til å utvikle elevenes språklige selvtillit»

“Dei (elevane) skal utforske korleis det munnelge og skriftlege språket blir brukt og er oppbygd og slik lære nyttige omgrep for å snakke om språk.” L97 s. 121)

Elevene må over tid stimuleres til å bygge opp et metaordforråd. Når vi lærer grammatikk, lærer vi språket om språket. Gjennom sjangerlæra får vi kjennskap til språket om litteraturen. Slike metafaglige kunnskaper er grunnleggende nødvendige for samtaler og drøftinger om norskfaglige emner. L97 krever at egenvurdering skal inngå som en del av undervisninga. Uten et allsidig metaordforråd er en slik vurdering umulig. -Mitt språk er mine tankers grenser, er det sagt. Dette utsagnet gjelder også på metaordfeltet.

Språkrøkt

Er det nødvendig å uttrykke seg innfløkt med fremmedord når vi har enkle og dekkende ord på norsk? Hvorfor sier folk marginale i stedet for små, optimalt i stedet for best, kommunisere med i stedet for snakke med, multi- i stedet for mange osv? Er det moderne Erasmus Montanuser som er ute og pynter seg med ord?

Er ordet rimelig plutselig blitt så nødvendig at det må brukes i annenhver setning? Blir språket vårt bedre når vi smeller til med forstavingene kjempe-, døds-, super- til stadighet? Bør vi ikke prøve å unngå «reserveordet» ting eller dings som elevene ofte sier, og heller finne det rette ordet for den gjenstanden vi vil snakke om?

Vi må oppmuntre elevene til å finne spenstige, friske og presise ord. Husk at det er språket vi bruker, som i stor grad avgjør om folk fatter interesse for det yi sier eller skriver. Lærerne må være gode språkforbilder for elevene.

– bidra til å utvikle elevenes språklige selvtillit

L97 understreker at skolen må bidra til å utvikle elevenes språklige selvtillit.

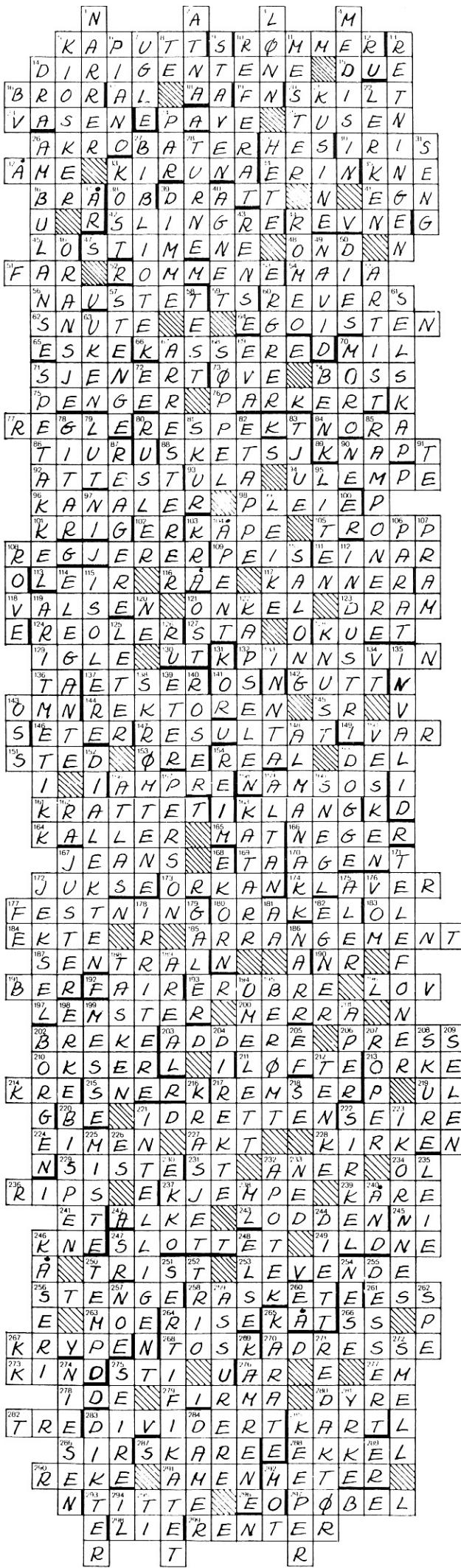
Stadige oppmuntringer og positiv retting av skriftlige arbeider må være en sentral del av norsklærerens virksomhet. Vi må framheve og bygge videre på det som er positivt i elevenes arbeider.

Elevene kan aldri få for mye begrunnet ros!

Vi må være helt konkrete når vi retter. Generelle utsagt som «godt språk», «ensidig språkbruk», «upresist språk» og lignende utsagn har elevene ingen nytte av dersom læreren ikke i tillegg merker av i tekstene hva han sikter til.

Heldig ordvalg, gode formuleringer, treffende sammenligninger, virkningsfulle gjentakinger og kontraster, bevisste overdrivelser og vellykket bruk av andre litterære virkemidler kan gjerne honoreres med ei stjerne i margen. Anerkjennende kommentarer i klassen virker motiverende og har gunstig smitteeffekt. Får en elev fortjent, begrunnet ros for slike prestasjoner, husker han det lenge. Slik oppmerksamhet fra læreren er den beste form for skrivemotivering som tenkes kan.

Alt for mange elever er utrygge i språkbrukersituasjoner. Deres språklige selvbilde er ofte lavt. Det er mye å vinne på å ta i bruk en positiv pedagogikk i norskundervisninga.

Premievinnere og løsning på

STORKRYSS

I NORSKNYTT nr. 4 – 2001 presenterte vi vi STORKRYSS, et kjempekryssord på fire A4-sider som hadde 594 stikkord.

Vi har fått god respons på kryssordet. Både lærere, klasser og enkeltelever har sendt inn løsninger. Noen har sendt inn hele kryssordet. Andre har notert kodeordet, som skulle være et meningsløst ord på 19 bokstaver. Ordet skulle være:
Farrekostasjeoliner.

Premievinnere:

9. klasse, Tydal barne- og ungdomsskole, 7590 Tydal
Tone P. Kleven, Prestlia 19, 1273 Oslo
Dag Chr. Bakken, 9. kl., Dovre ungdomsskole, 2660 Dombås

Skolene kan fremdeles kjøpe flere eksemplarer av STORKRYSS. Se ”salgssida” fremst i bladet.

KODEGÅTER

1 For å finne løsningen på gåtene må du være stø i alfabetet. Du går fram slik: For hver oppgave står det en «kode». Bytt ut hver bokstav i koden med den bokstaven som følger *etter* i alfabetet. Da får du løsningen. (Eksempel: R N K = S O L.)

a Hva er kaldest om sommeren og varmest om vinteren?
NUMDM

b Hva blir mye lengre når den første bokstaven tas bort?
UØQ

c Hvem kan snakke alle tungemål?
DJJNDS

2 I disse gåtene skal du bytte ut hver bokstav i koden med den bokstaven som kommer *foran* i alfabetet. Da finner du løsningen. (Eksempel: CJM = BIL.)

a Jeg er full av hull, men holder likevel på vann.
TWBNQFO

b Hva er det som farer rundt hele verden, men likevel alltid er hjemme?

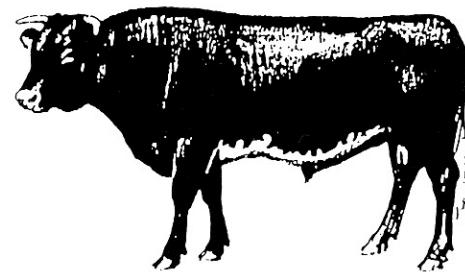
UBOLFO

c Jeg har det, og du har det – jeg bruker ditt og du mitt.
OBWOFU

Norsk kryss 1 – 2002

Hovedemne: Synonym

Nynorsk

Vassrett:

1. Logane, eldane
8. Antonym til *sjuke*
11. Stut, tyr
13. Blomsterbed/prisavslag
14. ---l = endefram, liketil
15. Gamle bokstavteikn
16. Arbeidsnedlegging
19. Til å bere varer i (bunden form)
21. Framfor hokjønnsord
23. Den største elva i Italia
24. Personleg pronomen i objektsform
26. Blæra, vabla
29. Bokstav nr. 18 og 13
31. Banka, rappa til (preteritum)
32. To like konsonantar
34. Månad
35. Reise, trekkje
36. Omsetjaren
37. Steinfrukter
39. Jentenamn
41. Bustad for fuglen (omvendt)
42. ---amen, ---tra, ---periment
43. Ei av dei lengste elvane i verda
45. Tal
46. Stad i Finnmark
48. Realt, i orden
50. Romartal for 500
51. Antonym til *tom* (omvendt)
54. Forrædar
56. Ta, rana, røva
58. Fisk
60. Nr. 4 (bunden form)
62. Klokka
63. Alfabetnaboar
64. Lyd, tone, etterljom
67. Pengestykke
70. Land i Europa
71. Drep, kvel! (omvendt)
72. Orke, makte (omvendt)

Bruk dei store TRYKKBOKSTAVANE
når du løyer kryssord!

Loddrett:

1. Bra for magen med mat som innheld mykje slikt
2. Romartal for 50
3. Del av skodespel
4. Antonym til *svoltne*
5. Asbjørnsen og --- (norske eventyrsammlarar)
6. R + ---: arbeide med tal
7. Tre like vokalar
8. Morganmaten
9. Overfall, tjuveri
10. Gror på marka (omvendt)
12. Skutene (båtane)
16. Stort rom
17. Plar ryttaren gjere
18. Rett, feilfritt
20. Hovudstad i Europa
22. Gjer smeden
25. Himmellekamen/flyplass
27. Saka, spørsmålet, temaet
28. Hovudstad i Europa
30. Månad
32. Hylte, ropte
33. Antonym til *tidleg*
35. Kamp mellom to
38. Greitt, skikkeleg
40. Rot, uorden
44. Har barn fleire av (bunden form fleirtal)
47. Kammertonen
49. Mismodige, sørgelege
52. Skrike, hyle
53. Arrestant
54. Fattigkvarter
55. Verdsdel
56. Alfabetnaboar
57. Lever, eksisterer
59. Alfabetnaboar
61. Antonym til *ingen*
64. Bryggje
65. Luft på engelsk
66. Agg, uvilje
68. Fint regn, duskregn
69. Fjernsyn (forkorting)

11 vassrett

Jørgen
1813–1882

5 loddrett

M< IRIFFY PIPIN>

15 vassrett

Bruk dei store trykkbokstavane (VERSALANE) når du løyer kryssord:

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z Æ Ø Å

Ordbøker gir god hjelp når du skal løye kryssord.

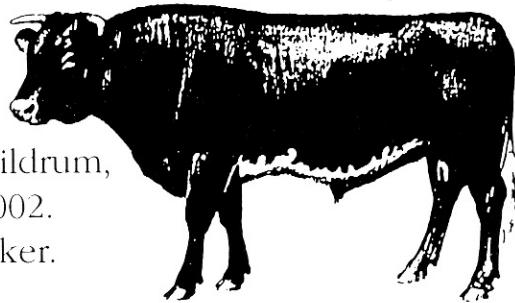
Norsk kryss 1 – 2002

Nynorsk

Hovedemne: Synonym

Nynorsk

Løysinga sender du til NORSK-NYTT v/Jon Hildrum,
Postboks 399, 7801 Namsos innan 13. april 2002.
De deltek da i loddtrekninga om ungdomsbøker.

11 vassrett

Kva heiter hovudpersonane?

Nedanfor står tekstdrag frå fem kjente songar. Skriv namnet på hovudpersonane i kvar av desse songane.

(To av namna er jentenamn.)

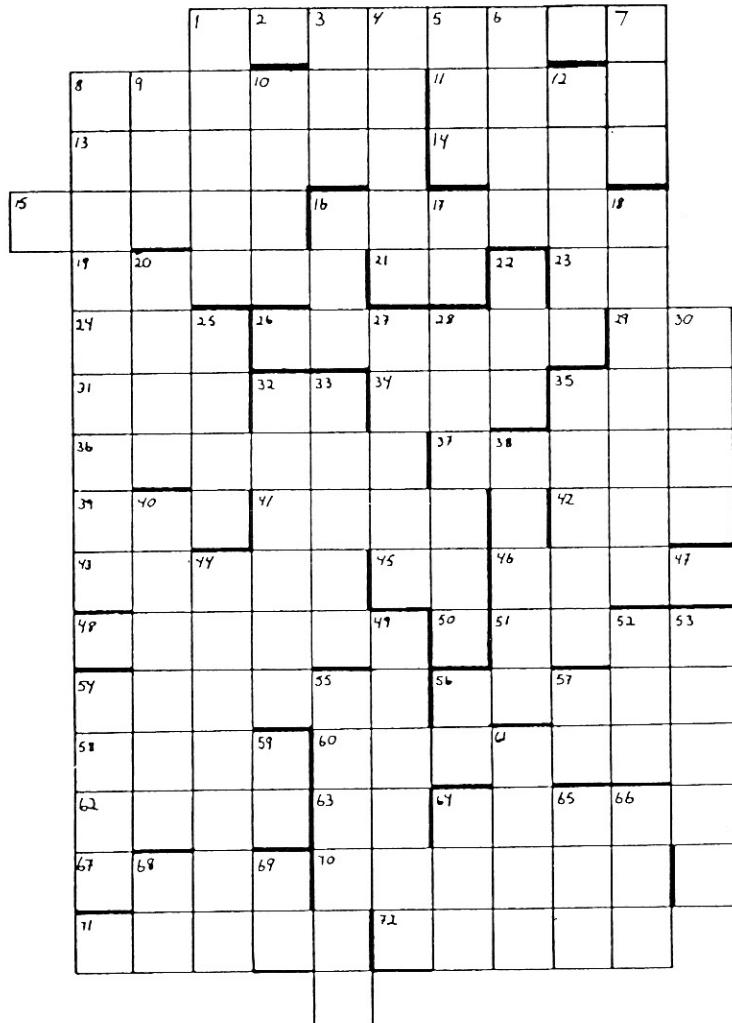
1. «Vi bur oppå ein plass der som ingen skulle tru at nokon kunne bu»

2. «No vil eg bort og gifta meg og rydja med ein gard.»

3. «Han bytta bort kua fekk fela igjen.»

4. «Har du sett min villa min Villa Villekulle...»

5. «Å kjære mi Kari gjer pølsa di feit.»

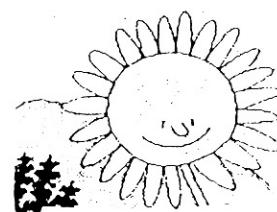

Namn: _____

Klasse: _____

Skole: _____

Adresse: _____

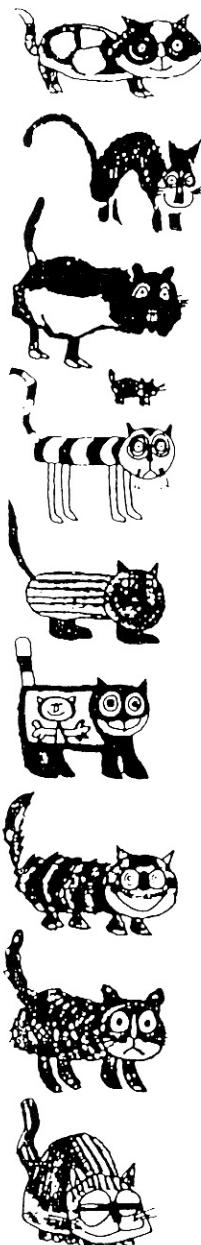
Kva syns du om vanskegraden på dette kryssordet? (Kryss av!)

lett middels vanskeleg

25 loddrétt

Norskryss 1 – 2002

Bokmål

Vannrett:

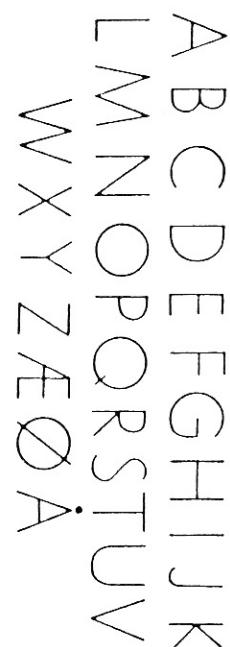
2. Synonym til fri, uten betaling
6. Kar for levende vann-dyr
11. Slektning (omvendt)
13. Brukes i vindu
14. Fugl
16. Notabene (fork.)
17. Synonym til ubebodd, ensomt
18. Sykekost (fremmedord)
19. Skogsdyr
20. Egenkjær person (fremmedord)
22. På 1 loddrett
23. Alfabetnaboer
25. Synonym til vri, snu innsiden ut
27. Målmann
28. Synonym til anfall, veer
29. Stort fiskegarn
31. Antonym til søte
32. — — — Knuts-dotter (jentenavn)
33. Synonym til katt
35. Synonym til arrestanten
37. Synonym til flott, strålende
38. Synonym til pen, skjønn
39. Synonym til drønne, smelle
40. Ha på fornemmelsen (omvendt)
41. Synonym til berg
43. Synonym til likevel
44. Synonym til regner opp, summerer

Loddrett:

1. Synonym til får (dyr)
2. Norsk komponist (1843-1907)
3. Kan vi ha på fingeren
4. Sitte på hest (omvendt)
5. «Antonym» til sukker
6. Synonym til lokkemat
7. Tykk ledning
8. Synonym til tøve, sludre
9. Synonym til sumneres (fremmedord)
10. Fugler
12. Synonym til søskenbarnet (mannlig)
15. Synonym til kurser, leia
18. Synonym til skjelve, riste
19. Sammenstyrtet byggverk (fremmedord)
21. Synonym til angrep, plyndring
24. Fugl
26. Høy offiser
27. Nøyaktig gjengivelse (fremmedord)
30. Underjordisk gang
32. Del av foten
34. «Heste-fjøs»
36. Synonym til renne, skli
39. Synonym til kasserolle, gryte
41. Bokstav nr. 6 og nr. 20
42. Synonym til flire, skratte

33 loddrett

Bruk de store trykkbokstavene når du løser kryssord!

De første kryssordene

Kryssordoppgaver fantes allerede på 1800-tallet, men det var først etter 1900 at de ble alminnelig utbredt og populære.

Den engelskfødte Arthur Wynne (død 1945) regnes som «far» til det *moderne* kryssordet. Hans første kryssordoppgave

stod i avisens «New York World» 21. desember 1913 og hadde 32 stikkord.

I 1920-årene ble kryssordoppgaver meget populære i amerikanske aviser og tidskrifter. Omkring 1925 kom de første kryssordene til Norge via England.

Norsk kryss 1 – 2002

Bokmål

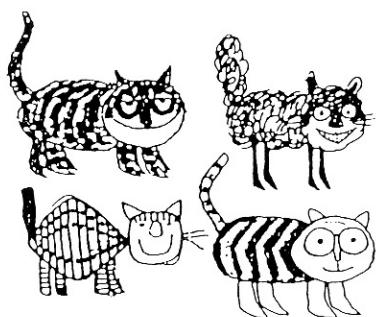
Når du har løst kryssordet, sender du løsningen til NORSK-NYTT v/Jon Hildrum, postboks 399, 7801 NAMSOS innen 13. april 2002.
Du deltar da i loddrekning om ungdomsbøker.

Også denne oppgaven
må være rett utfylt om
du skal være med i trek-
ningen av ungdomsbøker.

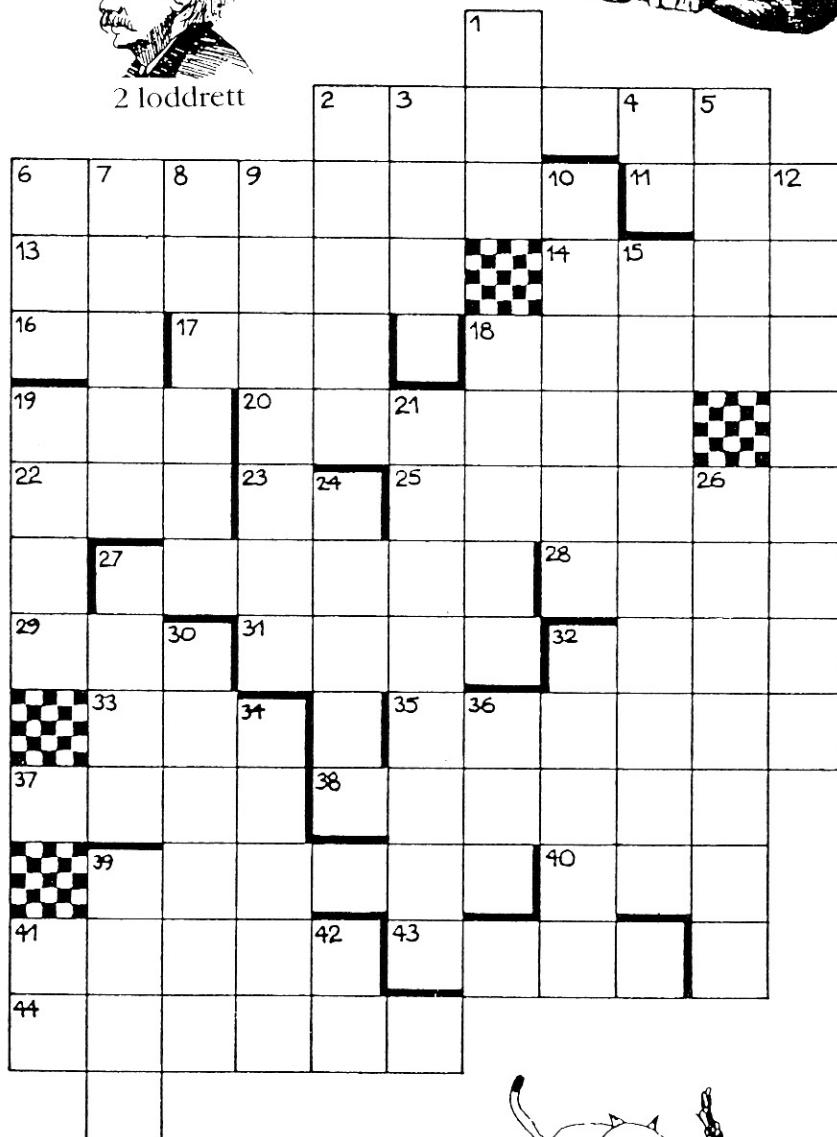
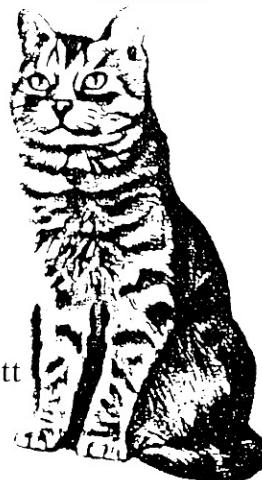
I denne historien mangler alle
tegn. Sett inn tegnene, og
skriv stor bokstav der det skal
være:

ola kom fra doktor olsen og
mora ville vite hva som feilte
gutten hun spurte hva sa
doktoren tjue kroner svarte
ola jeg mener hva hadde du
sa mora femten kroner sa
ola jeg vil vite hva som
mangler deg sa mora irritert
fem kroner sa ola

Skriv hele teksten på bak-
siden av dette kryssordarket.

33 vannrett

Syns du oppgavene var lette å løse? _____

Navn: Klasse: Skole:

Adresse:

Tentamen i norsk hovedmål

Bokmål

Til eleven: Du skal skrive EN av oppgavene.
Skriv nummer og overskrift på oppgaven din.

LANGSVAROPPGAVER

1 BARN

Et barn

*Et barn som kritiseres,
leerer seg å fordømme.
Et barn som straffes,
leerer seg å slåss.
Et barn som hånes,
leerer seg å bli sky.
Et barn som utsettes for ironi,
får dårlig samvittighet.
Et barn som oppmuntres,
leerer seg fortrolighet.
Et barn som møtes med toleranse,
leerer seg tålmodighet.
Et barn som får ros,
leerer seg å verdsette.
Et barn som opplever rent spill,
leerer seg rettferdighet.
Et barn som får føle vennskap,
leerer seg vennlighet.
Et barn som får opplevere trygghet,
leerer seg tiltro.
Et barn som blir satt pris på
og får kjærtign,
leerer seg å kjenne kjærlighet til verden.*

(Fritt oversatt etter Dorothy Law Nolte)

Velg ut ei eller flere setninger fra tekstene om barn på denne siden. Skriv et intervju, et brev, et kåseri eller en artikkel som bygger på utvalget ditt.

Lag selv en passende overskrift.

eller

Velg ei setning fra tekstene om barn. Skriv på grunnlag av denne setninga ei fortelling.

Bruk setninga som du valgte ut som overskrift.

Da søster kom

otte pund vejede du
da du kom ud i lyset til os

dagen kom
hvor vi måtte bære dig

jeg følte
dit lille bløde hoved
i min hånd

min arm holdt
under din ryg
og jeg følte
dit hjerte banke

forsiktig
gav jeg dig
til bror

han smilte
mildt undrende
og trykkede dig
ind til sig

mor tog dig
kyssede dig
og lagde dig
forsiktig
i sengen

og fyldt
af ømhed
stod i
og så ned
i dine øjne

*Lena Nielsen
dansk forfatter*

2 NÅR ER VI EGENTLIG VOKSNE?

Tidligere markerte konfirmasjonen hos oss en slags overgang fra barn til voksen. Det var nemlig vanlig at de fleste gikk inn i arbeidslivet ved 15-årsalderen. Da overtok de ansvaret for seg selv og fikk dele byrder og ansvar med voksne mennesker.

I dag går de fleste unge på skole i alle fall til de nærmer seg myndighetsalder, og de må stort sett forsøges av foreldrene. Det er ikke uvanlig at de gjennom hele oppveksten får høre: Dette er du for stor til å gjøre, dette er du for liten til å være med på. Men når er man egentlig voksen?

Når man betaler voksenbillett på bussen? Når man er myndig? Mange vil si det varierer fra ett menneske til et annet. En svensk forskergruppe mener imidlertid at voksen er man når man fyller 23 år.

Noen ungdommer er samlet heime hos deg. Nå diskuterer dere spørsmålet: Når er vi egentlig voksne?

Skriv diskusjonen som et hørespill. Du må selv avgjøre hvor mange personer som skal være med i hørespillet. Om du synes det passer, kan du gjerne la noen voksne røster komme med i diskusjonen.

Overskrift: Når er vi egentlig voksen?

3 DETTE ER JEG OPPTATT AV

Du har sikkert ei sak som du er sterkt opp tatt av. Kanskje er det ei sak som angår lokalmiljøet ditt eller ei sak som angår landet vårt eller hele verden. Skriv om ei slik sak. Du kan velge sjanger. Her er noen forslag: Artikkel, intervju, foredrag, fabel, reportasje. Du kan gjerne flette et dikt inn i en annen sjanger om du synes det passer.

Lag overskrift selv.

4 BREV TIL EI DANSK JENTE

I et ungdomsblad finner du en notis fra ei dansk jente (15 1/2 år) som ønsker å brevveksle med ei norsk jente eller en norsk gutt.

Navnet og adressen er:

Lene Holberg
Strandvejen 35
DK-1234 Kransted, Danmark.

Skriv til den danske jenta, fortell om deg selv og om andre ting som du synes det er naturlig å ta med i et slikt «bli kjent-brev».

En brevvenn

Mitt navn
og min adresse
på en konvolutt.
En brevvenn
har tenkt på meg.
Vil dele
opplevelser og tanker
med meg
på et blått ark
med en stor
sommerfugl på.
Så godt å få brev!

Elevdikt

5 MØTE MED TUSSER OG TROLL

I eventyr, sagn og folkeviser har du hørt om troll, tusser, nøkkel, alver og huldrer. Tenk deg at du er utsendt som journalist for å intervju en av disse skapningene.

Skriv intervjuet, og lag selv en passende overskrift.

6

UFO – VIRKELIGHET ELLER SKRØMT?

HVA ER UFO?

En amerikansk forsker, dr. J. Allen Hynek, kommer med følgende fire forslag til forklaringer på UFO-gåten:

1. Det hele er skrømt eller hallusinasjoner.

Dette synet deler en rekke av mine vitenskapelige kolleger. Jeg for min del tror at hvis UFO-ene er hallusinasjoner, er vi nødt til å prøve å finne ut hvordan så mange mennesker så langt fra hverandre har lett seg narre gjennom så mange år.

2. Det er en aller annen form for militære våpen som prøves i all hemmelighet. Denne teorien er lett å gjøreende på. Hemmelige konstruksjoner prøves vanligvis innenfor meget begrensede områder.

Hvorfor skulle en eller annen nasjon prøve dem i rekke andre land?

3. De kommer fra verdensrommet.

Jeg er enig med det amerikanske flyvåpen: det finnes ikke noe uomtvistelig bevis for at vi har fremmede på besøk. På den annen side vil det være tåpelig å utelukke muligheten for det...

4. Vi står overfor et naturlig fenomen vi ennå ikke er i stand til å gi noen forklaring på.

I 1880-årene visste vi ingenting om atomkraft. Hvem kan i dag spå noe om hvilke forbløffende oppdagelser om vårt univers som kan bli gjort i løpet av de neste hundre år?

UFO (uidentifiserte flygende objekter)

er en samlebetegnelse på ukjente himmelfenomener, som det fins mange rapporter om fra hele verden. Rapportene forteller om gjenstander som har former som diskos, skiver, sylinder, sigarer, egg, tallerkener, kuler m.m. Størrelsen på gjenstandene varierer. Om dagen er gjenstandene sølvskinnende, hvite metalliske og ofte sterkt glødende, og om natten mørke silhouetter med lys overside i alle spektrets farger, men med rødt og blått som det vanligste, også omgitt av korona.

Beretninger om «glødende skjold», «himmelskip», «ildvogner» o.l. i gamle skrifter viser at fenomenet på ingen måte er nytt. Det samme tyder opptegnelser fra tibetanske og indiske klostre på. Disse opptegnelserne stammer fra 15.000 år f.Kr. og forteller om observasjoner av flygende, vingeløse gjenstander som er gjort 30.000 år før vår tidsregning.

UTDRAG FRA TO UFO-OBSERVASJONER I NORGE:

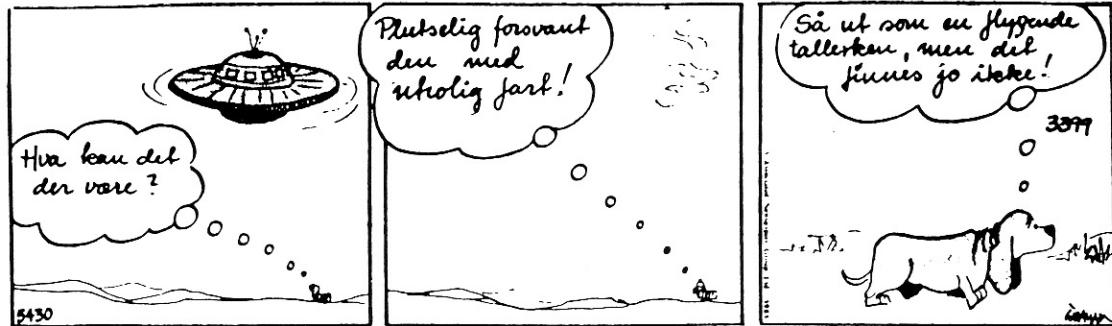
Det var seks vinduer i gjenstanden, og ut fra vinduene strømmet det et skarpt lysegrønt lys. Guttene mente at de kunne skimte en skikkelse inne i gjenstanden, og de hadde en bestemt følelse av at de ble iaktatt. Etter ca. ti sekunder lettet gjenstanden og forsvant med stor fart.

En lysende gjenstand skjærer seg plutselig tvers over veien foran bilen.

Gjenstanden minnte om en diger hvelvet tallerken med lysende vinger.

Brått ser de den bak bilen. Den beveger seg fantastisk fort. Øyeblinket etter står gjenstanden en kort stund helt stille høyt over veien. Så er den borte.

LORANG

Skriv en tekst om UFO. Velg selv sjanger. Her er noen forslag: Artikkel, intervju, reportasje, essay, kåseri, brev.

Lag selv overskrift.

7

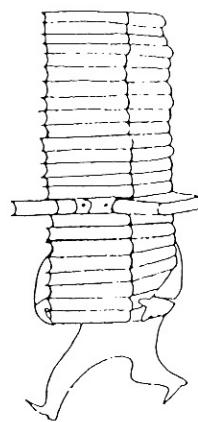
BØKER ER SNILLE

BØKER ER SNILLE

av Dan Turéll

Utdrag oversatt fra dansk

Jeg liker bøker
 Jeg nærmest elsker bøker
 Bøker er snille
 Bøker er lettvinde
 Bøker er praktiske
 man stiller dem bare opp i hyller
 side om side
 de lager aldri bråk over selskapet de får
 de beklager seg aldri over alfabetet
 Shakespeare og Simenon står side om side
 med skjeve, diskrete smil
 Bøker er elskverdige å omgås
 mange av mine beste venner er bøker
 og bøker er det ideelle medium
 så fine å være sammen med

en kan
være bedre
enn en annen

du kan
fordrive tiden
med dem

– *Bøkene er vår beste venner, selv om de snur ryggen til oss.*

– *Det beste ved en bok er ikke de tanker den inneholder, men de tanker den fremkaller.*

Mange har hatt gode opplevelser knyttet til bøker og lesing, enten hjemme, på skolen, på biblioteket eller andre steder. Kanskje du er en av dem?

Fortell om en slik opplevelse. Få fram lesesituasjonen og de følelsene og tankene du hadde. **Lag overskrift selv.**

ELLER

Skriv en artikkel til lokalavisa der du oppfordrer andre til å bruke biblioteket. Skriv om den nytten og gleden vi har av et bibliotek. **Lag overskrift selv.**

Hva vet du om litteratur og språk?

Svar på disse oppgavene på eget ark.

- 1 Sett disse forfatterne i tidsriktig rekkefølge:
Henrik Ibsen, Snorre Sturlason, Camilla Collett, Jostein Gaarder
- 2 Sett disse tekstene i tidsriktig rekkefølge:
Ja, vi elsker, Erasmus Montanus, Håvamål, Kristin Lavransdatter
- 3 Hvilke ordklasser finner du i disse ordspråkene?
En god latter forlenger livet. Tomme tønner ramler mest.
- 4 Hvem har diktet om disse personene?
Synnøve Solbakken, Jeppe på Berget, Terje Vigen, Sofie ("Sofies verden")
- 5 Hvilke landsdeler kom hver av disse forfatterne fra?
Alf Prøysen, Arthur Arntsen, Ivar Aasen, Olav Duun
- 6 I hvilke land hørte disse forfatterne heime?
H. C. Andersen, Selma Lagerløf, Snorre Sturlason, W. Shakespeare
- 7 Hvilke meget kjente forfattere har diktet disse sangene?
Ja, vi elsker, Du ska få en dag i mårå, Mellom bakker og berg,
Gud signe vårt dyre fedreland (fedrelandssalmen vår)
- 8 Hvilke sjangerer hører hver av disse titlene heime i?
Peer Gynt, Håvard Hedde, Jostedalsrypa, Kardemomme by
- 9 Plukk ut de fem ordene med ordfeil i. Skriv dem rett.
nysgjerrig, intressant, billetluke, sjangse, altid, aldrig, moro, gift
- 10 Skriv av teksten nedenfor og sett inn alle tegn som mangler. Skriv stor forbokstav der det skal være.
Hun sa forsiktig hvorfor valgte dere meg hun tilføyde at hun var meget
meget glad for valget.

Skriv fremmedorda rett

Skal det være enkel eller dobbel konsonant i disse fremmeorda? Skriv orda rett.
Bruk ordlista dersom du er i tvil.

1. ka-erat	(m)		11. intere-ant	(s)	
2. a-elsin	(p)		12. ko-ossal	(l)	
3. tu-el	(n)		13. kvi-ering	(t)	
4. a-resse	(d)		14. i-sekt	(n)	
5. bu-ett	(k)		15. para-ell	(l)	
6. ka-erolle	(s)		16. bi-ett	(l)	
7. a-estere	(r)		17. a-laus	(p)	
8. mi-ion	(l)		18. a-orakk	(n)	
9. ba-ong	(l)		19. ko-isjon	(l)	
10. a-arat	(p)		20. lo-omotiv	(k)	

Ordjakt

Nynorsk

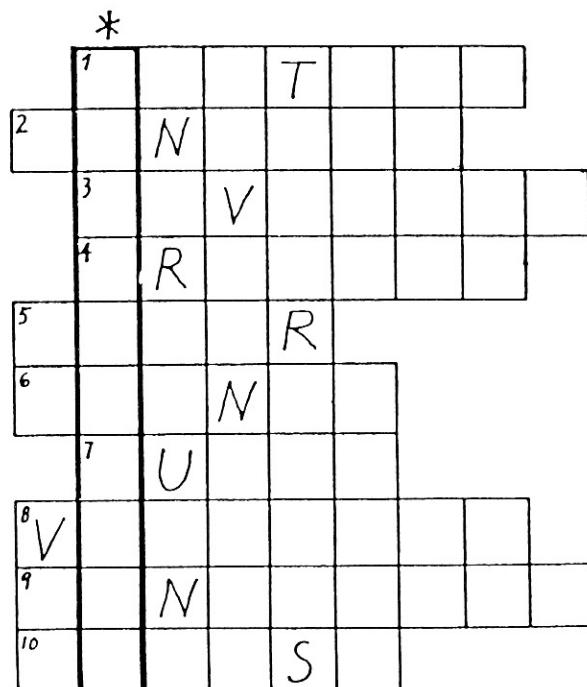
Ruteord

Emne: Framandord

Finn synonym for orda nedanfor.

Synonyma skal vere framandord. Dei skal høve inn i rutene.

1. Matsal, t.d. på ei bedrift, ein fabrikk e.l.
2. Vederlag, løn for arbeid som er gjort av kunstnarar, legar m.m.
3. Styre eit skip eller eit fly
4. Sørgjeleg, smerteleg, ulykkeleg.
5. Avløysar, ein som er i staden for ein annan.
6. Ein som ikkje vil gi opp namnet sitt
7. Reiseleiar, vegvisar
8. Loddrett
9. Oppheve, avgjere at noko er ugyldig, t.d. ei målskåring
- 10 Skriftleg vitnemål t.d. frå ein arbeidsgivar

Dersom du har løyst oppgåva rett, vil du i denne loddrette rekka under teiknet * få eit ord på ti bokstavar. Dette ordet har noko med pengar å gjøre. Kva for eit ord er det? Forklar ordet.

Syng og skriv

Han heitte Henrik. Hun hette Hanne.

Etterdikting – kjente dikt får en ny vri

Når vi skriver etterdikt, låner vi deler av originaldiktet, for eksempel begynnelsestema. På den måten får vi hjelp til å komme i gang med etterdiktinga.

Vi kan også låne enkelte ord og ordsammenstillinger her og der i originaldiktet, men hoveddelen av diktet må vi selv dikte. Idéen til en ny vri på et dikt må være vår egen.

Vi kan gjerne etterligne formen på et dikt, som for eksempel linjelengdene og antall linjer. Det er helt nødvendig når vi etterdikter sanger. Etterdiktinga av folkevisa *Eg gjette Tulla* er et eksempel på det.

Folkevisene har levd på folkemunne i mange hundreår. Vi kjenner ikke navnet på en eneste folkevisedikter. Typisk for folkevisene er at de har enderim og omkvede (refren).

Original folkevise:

Eg gjette Tulla -

Eg gjette Tulla
i femten år,
eg passa vel på Tulla.
Eg gjette bort
både lam og får.
Men endå hadde eg Tulla.

Omkvede:

Å hei, å hå, det får så gå.
Eg tregar meste på Tulla.
For ho var krulla i ulla.

Etterdikting

Eg spela Lotto
i mange år.
Men eg vann aldri i Lotto.
Eg spele bort
både fjøs og får.
No er eg heilt bankerotto.

Omkvede:

Å hei, å hå, slik kan det gå.
Eg taper alltid i Lotto.
No er eg heilt bankerotto.

Etterdikting:

Nynorsk

Han heitte Henrik

Melodi: *Eg gjette Tulla -*
Han heitte Henrik
var lang og tynn.
Han gjekk i åttande klasse.
Og når du spurte han
om han treivst,
så sa han alltid: «Sånn passe.»

Bokmål

Hun hette Hanne

Melodi: *Eg gjette Tulla -*
Hun hette Hanne,
var kvikk og glad.
Hun spiste gjerne det sòte.
Hun gumlet seigmenn
og leste blad
og likte jordbær med fløte.

Å hei, å hå, det var nå så -
med han i åttande klasse.
På skolen treivst han sånn passe.

Å hei, å hå, det var nå så -
med hun som likte det sòte
og spiste jordbær med fløte.

Lag vers om flere personer. Fortell om noe som er typisk for personene. Du kan dikte om utseende, om hobbyer, om drømmer og framtidsønsker m.m. Du kan gjerne «låne» noen ord fra versene om Hanne og Henrik.

Lag tegninger av Hanne og Henrik – eller av personene som du skriver dikt om.

Hildrum: Norskfagkassett 1: Syng og skriv

Kryssordløsninger – Norsknytt 4 - 2001

BOKMÅL

42 vannrett

1	L	2	O	3	G	4	O	5	P	6	D	7	A	8	S
10	U	11	R	E	S	E	R	V	E	A					
13	K	R	O	E	R	B	E	R	G						
15	S	E	L	A	S	A	R	O	N						
18	U	F	O	N	O	R	G	E	E						
21	S	A	G	E	N	K	E	L	I						
25	G	R	E	T	E	A	N	G	E						
29	A	R	R	R	U	R	N	E	I	N					
34	V	E	S	T	I	B	Y	L	E						
37	E	S	E	L	N	U	R	B	Y						
41	U	T	D	O	D	D	X	R	N						
43	R	E	A	P	R	I	L	E	G						
47	A	R	T	K	E	N	N	E	L						
50	N	E	V	Ø	E	N	53	A	N	E					
54	O	S	E	Y	R	E	R	57	E	R					
58	R	O	R	E	T	Ø	R	61	—						
62	T	S	63	R	E	K	E	—							

Kan du julesangene?

Nedenfor ser du noen ord fra åtte forskjellige julesanger.

Hvordan begynner hver av sangene som disse ordena er henta fra?

1 Den første gong ho skinte -

No här vi vänta

2 Du stjerne over Betlehem -

Nå tennes husen julelys

3 Stjernen ledet vise menn -

Deilig er den himmel bia

4 Slekt skal følge slekters gang

Deilig er jorden

5 - tre sjernemenn, vi vet jo -

Ajui med din glede

6 - av tindrande ljós i kveld -

Det lyser i stille grunder

7 - hun sier sjernen lyste så -

Jeg er så glad hver

8 Når sjernen skinner, om han

Du grønne glitrende

NYNORSK

11 loddrett

1	G														
2	T	R	U	R	R	A	S	E	T						
10	H	E	I	T	E	U	R	O	P						
13	A	L	K	E	I	N	N	R	O	P					
16	U	G	L	E	N	E	N	A	S	E	L				
21	S	E	O	R	K	R	O	N	E	R					
25	T	R	Y	N	E	E	N	E	T	K					
29	E	S	P	E	N	S	K	I	E	N					
34	N	I	E	I	N	E	E	S	K	E					
37	M	N	N	E	R	E	E	S	V	I					
42	S	L	E	P	L	O	S	N	A	R					
47	L	E	G	E	E	M	A	I	M	A	S				
53	O	R	R	E	N	A	L	L	E	K					
58	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70

Også desse oppgåvene
må vere rett loyste om du
skal vere med i trekninga.

Kven har dikta desse
songane? Vel mellom
diktarnama i ramma
nederst på sida.
1. Blåmann, Blåmann,
bukken min

Aa o. Vinje
2 Mellom bakkad og berg

Ivar Aasen
3 Gud signe vår dyrke
fedreland

Elias Blix
4 No livnar det i lundar

Elias Blix
5 Det lyser i stille grunder

5 Det lyser i stille grunder

Jakon Sande

6 Fagert er landet -

Anders Hæder

7 Du skal få ein dag i
måra

Alf Prøyser

8 Å Vestland, Vestland

Tore Øijuseter

9 Vi skal ikke sova burt
sumarnatta

Astaug Lüstad Lyngre

10 Vårsog

Hans Hyldbakk

Elskov på bånn

Ei blekksprutjomfru nedpå bånn,
hun elsker en blekksprutgutt sånn.

/: Støtt rusla de sammen
i elskovsglad gammen,
holdt hånd i hånd, hånd i hånd, hånd :/
J.H.

C-blad

Returadresse:
Norsknytt
PB 303
7601 Levanger

Norsknytt

Norsknytt 1 - 2002

Innhold

- 1 Mange bryr seg om norskfaget
 - 2 Kryssordløsninger 4 - 2001
Et tankevekkende 40-årsminne: Avgangsprøven 1962
 - 3 «Fordype seg i lesing» - «Delta i litterær samtale -»
 - 4 Foredraget - en sentral sjanger
 - 7 Tankekart - nyttig i idéfasen
 - 8 Hva heter det på dansk og svensk?
 - 9 Dikt om språk, gresset, bilen, hunden m.m.
 - 10 Tema: Eventyr: Askeladden og de gode hjelperne
 - 12 Skap bedre læringsmiljø i klassen. Hva kan du gjøre?
 - 14 Slik gjør jeg det: Små drypp fra lærer til lærer
 - Tankekart - også som klassearbeid
 - Humor - hovedemne i L97
 - Ordlista - tilbudsliste, ikke påbudsliste
 - Les teksten bakfra
 - Musikk som lydvegg
 - 15 Lag svar-replikker
- Norsknytts midtsider: Diktskriving**
- 16 Dikt på mange måter
 - 17 Råd om diktskriving
 - 18 Trim rettskrivingen, bokmål og nynorsk
 - 20 «Mitt språk er mine tankers grenser»
 - 21 Storkryss i 4-2001, løsning og premievinnere
 - 22 Norskryss 1 - 2002, nynorsk
 - 24 Norskryss 1 - 2002, bokmål
 - 26 Tentamen i norsk, langvarsprøve
 - 30 Hva vet du om språket vårt? Pararbeid
 - 31 Skriv fremmedorda rett
 - 32 Syng og skriv: Hun hette Hanne. Han hette Henrik
 - 33 Kryssordløsninger 4 - 2001.

Tragedien om en kunstglad mygg

En musikkglad mygg i fra Mausen
var dristig og gjorde den flausen
å dra på konsert.
Det sluttet prekært:
Han omkom under applausen.

J. H.